

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

88 Respuitur clerus opus ecercens, & avarus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

C. VII. ¶ In libertate ecclesia tueatur libertas.

Item ex concilio Agathensi, c. 29.

Libertas a legitime a dominis suis factos, ecclesia, si necessitas exegerit, tueatur: quos si quis ante audientiam aut pervadere, aut expoliare presumpserit, ab ecclesia repellatur.

C. VIII. ¶ A sacerdotibus defendantur liberti, ne in servitutem revocentur.

Item ex concilio Toletano 4. c. 71.

Liberti, qui a quibuscumque manumissi sunt, & ecclesia patrociniis condemnati existunt, sicut regula antiquorum Patrum constituerunt, sacerdotali defensione a cujuslibet insolentia protegantur, sive in statu libertatis eorum, sive in peculio, quod habere noscuntur.

C. IX. ¶ Expositus defendat ecclesia, si quis eorum calumniator extiterit.

Item ex concilio Arelateni secundo, c. 32.

Si expositus ante ecclesiam cujuscumque fuerit misericorditer collectus, contestationis ponat d. epistolam, ut si is, qui collectus est, intra decem dies quasi agnitusque non fuerit, securus habeat, qui collegit. Sane, qui post praedictum tempus calumniator extiterit, ut homicida, ecclesiastica districtione damnabitur, sicut Patrum sanxit auctoritas.

DISTINCTIO LXXXVIII.

Robinetur ergo clerici cupiditati negotia suscipere, non pietatis curam viduis, & orphanis impendere.

C. I. ¶ De eodem.

Unde Melchias Papa.

Decrevit sancta synodus nullum deinceps clericum aut possessiones conducere, aut negotiis secularibus se miscere, nisi propter curam pupillarum, & orphanorum] ac viduarum, aut si forte Episcopus civitatis ecclesiasticarum rerum sollicitudinem habere praecipiat. Vbi liquido patet quia alia sunt negotia secularia, alia ecclesiastica. Nonne Moyses g in saculo erat, cum crebro tabernaculum intraret, & exiret, qui intus contemplatione raptus, foris infirmantium negotiis urgebatur? & infra. Sic & Iacob h ascendentes & descendentes Angelos vidit: quia videlicet rectores ecclesiae non solum Deo contemplando superna appetant, sed deorsum quoque ad membra illius miserando descendunt. Et Domini sacerdotes horum facta imitantur, & secusodiunt, & subditorum onera portant.

¶ Melchias] Caput hoc habetur in scripto de primitiva ecclesia & munificencia Constantini, quod in antiquis conciliorum voluminibus continetur sequitur post decreta Melchias (quorumvis in recentioribus conciliis Neocaesariense sit interpositum) & ex illa conjunctione facta esse saltem est, ut hoc quoque scriptum olim decretis Melchias adnumerari solitum esset, cum tamen in eo de Nicano concilio, & aliis, quae post Melchiam gesta sunt, mentio fiat: quod ex capite, ad futuram infra 12. questione 1. apparet.

C. II. ¶ De eodem.

Item Gelasius Papa ad Episcopos per Lucaniam, cap. 17.

Consequens est, ut illa quoque de Piceni partibus

a. Ivo part. 3. cap. 159. & p. 6. cap. 31. Pam. l. 2. c. 82. b. Burch. l. 2. c. 116. Ivo p. 6. c. 246. & p. 16. c. 52. Pam. l. 2. c. 83. lib. 6. cap. 142. c. concor. Valsense i. c. 9. Burch. l. 3. c. 201. Ivo p. 31. c. 52. Poly. lib. 3. tit. 13. d. al. ponatur epistola. e. In scripto de primitiva ecclesia, & munificencia Constantini ex concilio Chalcedon. cap. 3. f. abson ista due voces ferè ab omnibus manuscriptis. g. Exod. 33. h. Gen. 31. i. Concil. Aquilegran. cap. 93. 14. quæst. 4. c. cleric. Poly. lib. 4. tit. 31.

nuper ad nos missa relatio nuntiavit, non praterenda putaremus: id est, plurimos clericorum negotiationibus inhonestis, & lucris turpibus imminere, a nullo pudore cernentes Evangelicam lectionem, qua ipse Dominus b negotiatores e templo verberatos flagellis asseruit expulisse, nec Apostoli verba recolentes, quibus ait c. [Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus.] Psalmistam d quoq; David surda dissimulantes aure, cantantem. [Quoniam non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.] Proinde hujusmodi aut ab indignis post hac quæstibus noverint abstinendum, & ab omni cuiuslibet negotiationis ingenio, vel cupiditate cessandum: aut in quocumq; gradu sint positi, mox a clericalibus officiis abstinere cogantur: quoniam domus e Dei, domus orationis & esse debet, & dici, ne per f officia negotiationis potius sit latronum spelunca.

C. III. ¶ In sacris ordinibus constitutus secularis curas assumere non debet.

Item ex septimo canone Apostolorum.

Episcopus, aut presbyter, aut diaconus nequam faculares curas assumat, sin aliter, deiciatur.

C. IV. ¶ Episcopus secularibus causis occupari non debet.

Item Gregorius Romano defensori, l. 8. epist. 11.

Perlatum g est ad nos reverendissimum Fratrem nostrum Basilium Episcopum, velut unum de laicis in causis secularibus occupari, & pratoris inutiliter deservire. Quæ res quoniam & ipsum vilem reddit, & reverentiam sacerdotalem annihilat, statim ut experientia tua hoc præceptum susceperit, eum ita ad reverendam districta executione compellat, quatenus ei illic te insistente quinque diebus sub qualibet excusatione immorari non liceat: ne si quolibet modo cum ibidem amplius moram habere permiseris, cum ipso apud nos graviter incipias esse culpabilis.

C. V. ¶ Testamentorum tuitionem, & curam rei familiaris Episcopus non suscipiat.

Item ex concilio Carthaginensi 4. c. 18.

Episcopus h tuitionem testamentorum non suscipiat.

C. VI. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 20.

Episcopus nullam rei familiaris curam ad se referat, sed lectioni, & orationi, & verbi Dei prædicationi tantummodo vacet.

C. VII. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 17.

Episcopus i gubernationem viduarum, & pupillarum, ac peregrinorum non per seipsum, sed per Archipresbyterum, aut per archidiaconum agat.

C. VIII. ¶ Rationariorum causas clericus suscipere non debet.

Item Gregorius Quertino ex præfecto, epist. 30. lib. 10.

Inutile, & valde laboriosum est, hominem literatum, rationariorum causas assumere, & in eis se, quod non expedit, obligare.

C. IX. ¶ Fugendus est clericus negotiator.

Item Hieronymus ad Nepotianum de vita clericorum.

Negotiatorem clericum, & ex inope divitem, ex ignobili gloriosum quasi quandam pestem fuge.

a al. inhiare. b Matth. 21. c 2. Tim. 2. d Psal. 70. vide infra quomam. e Luc. 19. f ne officina negotiationis, & spelunca potius sit latronum. orig. g. Anf. l. 6. c. 179. h. Poly. l. 4. tit. 5. i. Poly. ibid.

C. X. *¶* Clerico negotiari non licet.*Item Augustinus in libro questionum veteris, & novi Testamenti, cap. 127.*

Fornicari a omnibus semper non licet, negotiari vero aliquando licet, aliquando non licet. Antequam enim ecclesiasticus quis sit, licet ei negotiari: factum jam, non licet.

C. XI. *¶* De eodem. PALEA.*Item Ioannes Chrysostomus super Mattheum, [id est, Auctor operis imperfecti, hom. 38. ad c. 21. Matth.]*

Eficiens b Dominus vendentes & ementes de templo, significavit, quia homo mercator vix, aut nunquam potest Deo placere. Et ideo nullus Christianus debet esse mercator, aut si voluerit esse, projiciatur de ecclesia Dei, dicente propheta c. [Quia non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini.] Quemadmodum enim, qui ambulat inter duos inimicos, ambobus placere volens, & se commendare, sine maliloquio esse non potest: (necesse est enim ut isti male loquatur de illo, & illi male de isto.) sic qui emit & vendit, sine mendacio & perjurio esse non potest. *¶* pauci interjelli. *¶* Sed est nec stabilis substantia eorum, neque ad bonum proficit, quod de malo congregatur. Quemadmodum enim si triticum, aut aliud d tale cernas in cribro: dum huc & illuc jactatur, grana omnia paulatim deorsum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, nisi sterex solum, sic de substantia negotiatorum novissime nil remanet, nisi solum peccatum. Sed omnes homines videntur esse mercatores. Ostendam ergo, quis non est negotiator, ut qui talis non fuerit, eum intelligas esse negotiatorem. Quicumque rem comparat, non ut ipsam rem integram & immutatam vendat, sed ut materia sibi sit inde aliquid operandi, ille non est negotiator. Qui autem comparat rem, ut illam ipsam integram & immutatam dando lucratur, ille est mercator, qui de templo Dei ejicitur. Vnde super omnes mercatores plus maledictus est usurarius. Ipse namque rem datam a Deo vendit, non comparatam, ut mercator, & post foenus rem suam repetit, tollens aliena cum suis, mercator autem non repetit rem venditam. Ad hoc dicit aliquis. Qui agrum locat, ut agrariam recipiat, aut domum, ut pensiones recipiat, nonne est similis ei, qui pecuniam dat ad usuram? Absit. Primum quidem, quoniam pecunia non ad aliquem usum disposita est, nisi ad emendum. Secundum, quoniam agrum habens arando accipit ex eo fructum, habens domum, usum mansionis capiat ex ea. Ideo qui locat agrum, vel domum suam, usum dare videtur, & pecuniam accipere, & quodammodo quasi commutare videtur cum lucro lucrum: ex pecunia reposita nullum usum capis. Tertio ager vel domus urendo veterascit. Pecunia autem cum fuerit mutata, nec minuitur, nec veterascit. [Et mensas nummulariorum subvertit.] Pecunia spiritualiter homines intelliguntur, quia sicut nummus habet charagma Caesaris, sic homo habet charagma Dei. Et quemadmodum solidus, qui non habet charagma Caesaris, reprobus est, ita & homo, qui non ostendit in se imaginem Dei, reprobus estimatur. Vnde Esaias e dicebat ad Hierusalem. [Pecunia tua reproba est, caupones tui miscent vinum cum aqua, &c.] Ideo ergo mensas nummulariorum everit, significans, quia in templo Dei non debent esse nummi, nisi spirituales, id est, qui Dei imaginem non diaboli portant. Aut certe mensas nummulariorum, sacerdotum dicit scripturas. Novo enim Testamento succedente priori, evertae sunt scripturae illorum.

¶ Hae Paleae (quemadmodum & sequens) est in aliquot vetustis exemplaribus, in quibus Paleae raro habentur. Est autem sumpta ex auctore operis imperfecti (cujus multa sententiae partim

a Ivo p. 1. c. 19. Pam. l. 7. c. 26. b Pauli aliter. c Psal. 70. d aliquam bladi speciem. e Esa. 1.

reicienda, partim in bonam partem interpretande sunt) & quia multis locis de industria, quod ibi plenus, hic in summam redactus est, incoloni fere sententia. Quamobrem ea tantum mutata, locupletata sunt, quae valde conducere visum est. Quod citius sequenti capite est observatum.

C. XII. *¶* De eodem. PALEA.*Item ex verbis Augustini [hinc inde collectis, & in summam redactis ad Psal. 70. ver. Quoniam non cognovi.]*

Quoniam non cognovi literaturam.] Aliqui codicum habent [negotiationes:] in quo diversitas interpretum sensum ostendit, non errorem inducit. Ergo si propterea iste tota die laudem Dei dicit, quia non cognovi negotiationes, corrigant se Christiani, non negotiari. Sed ait mihi negotiator. Affero ex longinquo mercedem laboris mei, unde vivam peto: dignus a operariis mercede sua. De mendacio, de perjurio tur, non de negotio. Ego enim mentior, non negotior. Possem enim dicere, tanto emi, tanto vendam: si placere. Quomodo ergo revocas a negotiatione? omnes artifices mentiuntur, futores, agricola. Vis, ut operarum tempus, ut possim vendere annonam, quam vavi? Sed non hoc faciunt, inquis, agricolae boni: illa negotiatores boni. Quid enim? Etiam & illi habere malum est, quia quando eis caput dolet, & infideles matres ligaturas facit legas, & incertumnes quarunt? omnia ista hominum, non rerum peccata sunt. Quare ergo Episcopo (dicit mihi negotiator) quomodo psalmistam intelligas, & noli me prohibere a negotiatione: negotiator enim me non facit male, sed iniquitas mea, & mendacium meum. Quare ergo negotiatores, qui praesumunt gloriarum ex muneribus, si sunt contra illam gratiam, quam hic psalmistam commendat, ut nemo de suis operibus glorietur. Excute contra medicos superbos salutis pollicitatores: lat hoc, quod dictum est b [tota die salutem tuam sic contra negotiatores de operibus suis gloriantes] lat hoc, quod dictum est c [os meum annuntiabitur] tiam d tuam.] Vnde & Dominus expulit illos de templo, volentes suam iustitiam statuere, & ignorantes iustitiam Dei. Merito dictum negotium, quia negotium, quod malum est, neque quarit veram quietem, est Deus.

C. XIII. *¶* De eodem.*Item Cassiodorus in eundem psalmum 70. in eundem versiculum.*

Quid est aliud negotium, nisi quae possint vilius parari, carius velle distrahere? *¶* infra. Negotiatores e ergo illi abominabiles existimantur, qui iustitiam Dei minime considerantes, per immoderatam avaritiam ambitum polluunt, merces suas plus percontando, quam pretiis. Tales ejecit Dominus de templo dicens f. [Nolite facere domum patris mei, domum negotiationis.]

C. XIV. *¶* Nomine sacerdotis careat, qui*Dei ministros a suis avocavit officii.**Item Cyprianus ad clerum, & plebem Eminentiarum, lib. 1. epist. 9.*

Neque g apud altare Dei meretur nominari sacerdotum prece, qui ab altari sacerdotum ministros voluit avocare. Et ideo Victor, cum concilium nuper in concilio a sacerdotibus datam, Genitium Faustinum presbyterum ausus sit tutorem esse tuere, non est, quod pro dormitione eius apud vos oblatio, aut deprecatio aliqua nomine eius in ecclesia frequentetur: ut sacerdotum decretum religiose, & necessitate factum servetur a nobis.

a Luc. 10. b Psal. 57. c Psal. 70. d iustitiam tuam id est, non meam, &c.] Aug. e al. negotiari. f Ivo p. 1. c. 19. g Ivo part. 6. cap. 226.